

III. Hajdúsámson régi fényképeken

Folyamatosan bővülő helytörténeti gyűjteményünkben régi képeket őrzünk a településről és az itt élő emberekről.

A feldolgozott anyagban az első fénykép 1908-ból származik, melyen a településközpontot örökítették meg. Jól kivehető a templom és az azt körülvevő régi épületek, a főter még sáros, burkolt út nélküli.

Ezt követik az I. és II. világháború idején készült fényképek, majd az ötvenes évektől nyomon követhetjük a középületek, az utcaképek változásait.

Időutazásunk az 1980-as években ér véget, hiszen eddig többnyire csak fekete-fehér fotókat készítettek, az ezt követő időszak színes felvételei még feldolgozásra várnak.

Petőfi Sándor Városi Könyvtár Közművelődési és Muzeális Intézmény Hajdúsámson

4251 Hajdúsámson Szabadság tér 7.
Tel.: 06-52/590-013, 06-52/200-026,
06-30/32-702-32
E-mail: muvhazhs@gmail.com

Látogatható
hétfőtől -péntekig: 8-16 óráig
(Egyéb időpontban bejelentkezésre.)

I. Öntöttvas tárgyak gyűjteménye

Bardi János helyi lakos több mint harminc éve gyűjti az öntöttvas tárgyakat. Az építőiparban dolgozott és egy régi ház bontásánál látta meg az első kályhát. Sajnálta, hogy a szemételepre szánják, ezért hazatolta kerékpáron Hajdúsámsonig.

Közel háromszáz darab kályhát gyűjtött össze, melyből 180 darab látható e kiállításon. A kiállítóterem 2007. januárjában, a Magyar Kultúra Napján került átadásra. Fontos dátum ez, hiszen addig, évtizedekig csak a gyűjtő udvarán, mostoha körülmények között tekinthették meg az érdeklődők a tárgyakat.

Mintegy 150 vasaló, 80 mozsár, függőlámpák, faliképek és még sok érdekes tárgy egészíti ki a tárlatot, melyek a vasgyártás sokféleségét tükrözik.

A gyűjtemény külön érdekessége, hogy a történelmi Magyarország szinte minden vasműves központjára kiterjed.

Az erdélyi Ruszskabánya, Stájerlak-Anina, Kalán, Nadrag, az északi Munkács, Dolha, Frigyesfalva, Hisnyóvíz, Rhonic, Kassa, Diósgyőr és a közeli Debrecen gyárai egyaránt megjelennek egy-egy kályhában vagy használati tárgyban.

Az öntöttvas kályhák a XVIII. század végén kezdik felváltani az addig használatos cserépkályhákat. A kismesesi és polgári lakások, később pedig a paraszti szobák fűtésére alkalmas kályhák egyre több öntőde terméklistájára kerültek föl.

A csak fával fűthető egyszerűbb szerkezetek mellett megjelentek a szénrel, majd koksszal fűthető kályhák, s a rostélyos oszlopkályhákat főzőkészülékkel, melegítoszinttel egészítik ki.

A füst útját meghosszabbító, ún. Bolyai-rendszerű kályhák, a huzatszabályzós, vagy a belső terelőelemekkel, ill. tűzálló béléssel ellátott fűtőalkalmasságok választéka más-más variációban igyekszik a vevők igényeinek megfelelni.

A domborművek, bordázatok növelik a hőszigetelő felületet, de a mintakészítő mestereknek módot adnak arra is, hogy a kor ízlésvilágának megfelelő klasszicizáló, romantikus vagy barokkos, s e század elején szecessziós motívumokkal díszített kályhákat gyártsanak.

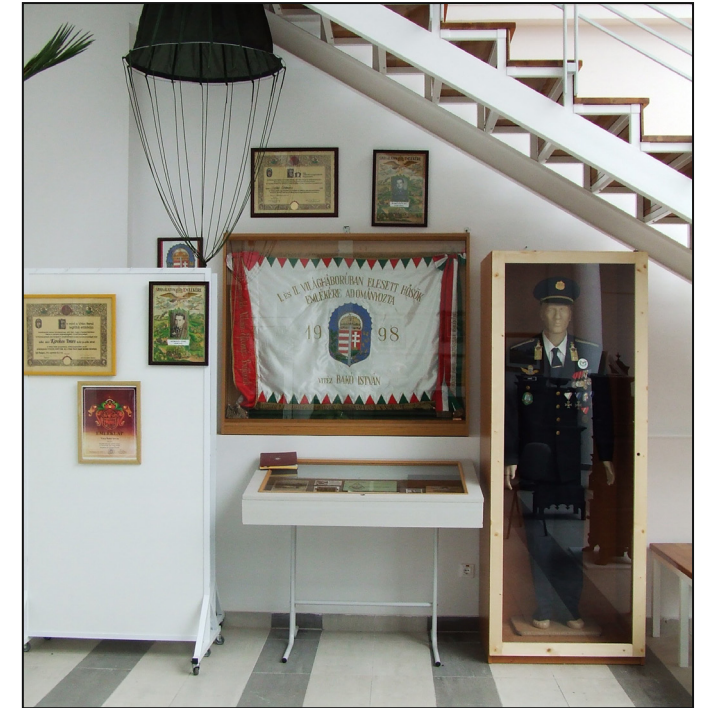

„A vasat a köztudatban durva fémnek tartják. Mindenki számára magától értetődő, és senki sem csodálkozik azon, hogy gépalkatrészeket és más nagyalakú öntvényeket készítsenek vasból. De kevesen tudják, hogy ez a durva fém alkalmas még a legfiligránabb formák kiöntésére is.”

„A kovácsoltvas alkotások mellett a vasöntvényeket, mint gyári termékeket mindig mostohán kezelték, holott a művészi vasöntvények nemessége semmivel sem csekélyebb a bronzból öntött alkotásoknál.”

Reméljük kiállításunkkal sikerül meggyőzni a látogatókat a téma egyik hazai szakértője, Pusztai László gondolatainak igazságáról.

II. Vitéz Bakó István emléktárgyai

A kiállítóterem 2007 áprilisában ejtóernyős emléktárgyakkal gazdagodott a hajdúsámsoni születésű Vitéz Bakó István nyugalmazott ejtóernyős adományozása révén.

Bakó István a pápai ejtóernyős alakulat tagjaként vett részt a II. világháború eseményeiben és túlélte egy tragikus repülőgép balesetet. Nevéhez fűződik 1995-től annak a hagyománynak a megteremtése, hogy a településen minden év áprilisának utolsó vasárnapján megemlékeznek az I. és II. világháború helyi áldozatairól. Az ünnepség egyaránt szól a háború katonai és polgári áldozatainak.

Vitéz Bakó István korábban is adakozott már szülővárosának: 1998-ban zászlót készíttetett a hajdúsámsoni Hősök emlékére, a református egyháznak pedig úrasztali kellekeket ajánlott fel.

2009-ben életútjáért és nagylelkű adományaiért a város díszpolgárává avatták. 2011-ben 91 éves korában elhunyt, hamvait katonai tiszteletadás mellett az 1941-es tragédia helyszínén, Veszprém közelében szórták szét. Nevét emléktábla őrzi a hajdúsámsoni Világháborús emlékművön.